СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 66. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го БЕРЕЗНЯ 1951. No. 66. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 21, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ВІДКРИВАЮТЬ ЗВ'ЯЗКИ МІЖ ПОЛІТИКОЮ І ПІВСВІТОМ У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, 19 березня. — Допити, ведені в Ню Йорку сенатською слідчою комісією над розгалуженням злочину і „ґемблерства" і над його впливами на політичне життя в самім Ню Йорку, як і в цілій країні, перший раз відкрили, що існують зв'язки між „півсвітом" і прилюдними організаціями громадянства. Сенатська комісія відбула в понеділок три засідання: раннє, пополудневе і вечірнє. На кожнім вийшло на прилюдне світло щось нове.

Головним свідком був колишній посадник міста Ню Йорку, а тепер амбасадор Злучених Держав до Мексика, Вилйем О'Двайер. Його роля як свідка була двояка: Він мав виявити свої інформації про злочин, одначе комісія почала допити над його власним урядуванням в часі, коли він був повітовим прокуратором, а опісля посадником. За часів його урядування як прокуратора, він прослідкував діянняноторійної шайки Алберта Анастазії, звісної під популярним імям „Інкорпороване Вбивство" ("Murder Incorporated"). О'Двайер каже, що йому не вдалося поставити під суд злочинців, бо головний свідок згинув загадочною смертю, коли впав з вікна готелю й забився. Коли О'Двайер пішов до війська підчас другої світової війни, він мав від військової влади доручення прослідити ошуканчі військові контракти і тоді відвідав ославленого провідника ґемблерів, Франка Костелло. Він теж признав, що був добре зазнайомлений з Ирвінґом Шерманом,, який мав ім'я як провідника з півсвіту і який поміг йому матеріяльно підчас кандидатури на посадника міста в 1945 р.

З часу свого урядування в характері посадника О'Двайер подав інформації про свої змагання до переведення слідства над „книжковими грачами".

Покликаний поновно на свідка ославлений Френк Костелло признав, що він мав пляни на назначення Майкела Дж. Кенеді провідником нюйорської демократичної еліти, звісної під ім'ям „Таммані Голл" в 1942 р. Він теж згадав, що жив у приязних відносинах з такими політичними провідниками, як Джім Келлі і суддя Френсіс Кс. Манкусо.

ЗАМОВЛЕННЯ НА ОБОРОНУ ДОСЯГЛИ 60 БІЛЬЙОНІВ РІЧНО

Вашинґтон. — Уряд виявив, що позамовляв літаки, танки, гармати й інший статок на $60,000,000,000 річно і що замовлення виповнюються краще ніж можна було надіятися. Бюро Оборонної Мобілізації сповіщає, що контракти для армії досягли в січні $5,700,000,000 а по $4,700,000,000 в лютім і в березні. Замовлення в січні були найвищі в історії ЗДА. Одначе значна сума замовлень зросла у великій мірі внаслідок підвишки цін.

СУПЕРЕЧНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПРОТИ ШІСТЬОХ НЕҐРІВ

Трентон, Н. Дж. — На початку третьої з черги судової розграви проти шістьох неґерських хлопців, обвинувачених в убивстві для грабежі одного старшого власника крамниці, прокуратор вийшов з домаганням кари смерти для підсудних. Оборона від себе зажадала звільнення підсудних від вини й кари, заявляючи, що підсудні не мали нічого спільного з убивством і що признання до вини підчас поліційного слідства були [illegible] вимушені мукамп й поби[illegible].

ПРИ ВІДСИДЖУВАННІ КАРИ В ТЮРМІ ДІСТАНЕ НАЙМЕНШЕ $20,000

Ню Йорк. — Джан К. Кейсі, військовий ветеран з американської армії в Токіо, дістав присуд в карнім суді на 10-20 років тюрми за побиття в Бруклині сторожа на складі дерева, Петра О'Коннора, який помер від ран. Суддя, накладаючи кару на підсудного, висловив своє обурення, що злочинець дістане підчас відсиджування кари яких $10,000 до $20,000 з Ветеранської Адміністрації, залежно від того, як довго буде в тюрмі. Йому присуджено по $190 відшкодування за постріл, який він дістав від вояка на варті, коли втікав з бараків в Токіо. Внаслідок пострілу Кейсі втратив ногу.

ГУБ. ДЮЇ ГОДИТЬСЯ СКЛАДАТИ СВІДОЦТВО ПРО ПІВСВІТ

Олбені, Н. Й. — Губернатор стейту Ню Йорк, Тамес Е. Дюї, оприлюднив заяву, що він запросив до Олбені сенатську комісію, яка веде слідство над „зорганізованим злочином" в місті Ню Йорку. Це є відповідь губернатора на телеграфічне запрошення голови комісії, сен. Естеса Кіфовера, щоб Дюї приїхав до Ню Йорку і зложив свідчення з його вістей про розгалуження неправної гри в сезоні кінських перегонів в купелевій місцевості Саратоґа Спрінґс в північній частині стейту Ню Йорк. Як причину відмови їхати до Ню Йорку подав губернаторів секретар хворість губернатора, яку він саме переходить, а з якої ще не вилікувався.

„БЕЗКОНЕЧНІ" ДОПИТИ НАД ФІНАНСОВОЮ КОРПОРАЦІЄЮ

Вашинґтон. — Сенатська підкомісія Фулбрайта згодилася вести „у безконечність" свої допити над Фінансовою Комісією Відбудови після того, як переслухала директора корпорації К. Едварда Рова. Ров признав під присягою, що през. Труман дав йому доручення перед його назначенням на директора, що корпорація має бути „вичищена" і що саме він має зробити свою роботу.

Фулбрайт оприлюднив рішення комісії вести дальші допити після цілоденного бурхливого засідання, підчас якого обговорено кілька важливих справ, зв'язаних з урядуваннями директорів і спробами намовити їх до резиґнації. — З допитами над корпорацією зв'язана теж резиґнація Джозефа Кейсі зі становища помічника Еріка Джанстона, директора економічної стабілізації. Ім'я Кейсі було згадуване кількакратно, коли комісія виявляла подробиці про впливи і протекційну систему при ухвалюванні позичок з корпорації.

В АМЕРИЦІ

● **Згадують про можливість обвинувачення трьох ракетірів** у кривоприсязі. Їх покликано на переслухання сенатської слідчої комісії в Ню Йорку. Це є Френк Костелло, Френк Еріксон і Джов Адоніс.

● **Перещеплено зуби з одного кота на другого.** Це оприлюднює д-р Ґері Шапіро з медичної колеґії при Колумбійському університеті в Ню Йорку. Він впевняє, що операція вдалася повнотою.

● **Арґентинський щоденник „Ля Преиза"** сконфіскувала держава на підставі спеціяльної ухвали парляменту. Це один з найважчих ударів для свободи преси в Південній Америці. „Ля Преиза" вславився своїм свободолюбним становищем цілими роками.

● **Вакації президента Трумана кінчаться в четвер.** Він приїде до Вашинґтону ще перед Великоднем для спільного святкування з родиною.

Річні Збори У. Н. С. відмічують один рік нових успіхів і досягнень

5,163 НОВИХ ЧЛЕНІВ І 753,163.71 ДОЛЯРІВ ПРИРОСТУ МАЙНА В 1950 РОЦІ. — ЗВІТИ ЕКЗЕКУТИВИ В ПЕРШОМУ ДНІ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

Ню Йорк, 20. березня. — Вчора перший день нарад річного засідання Головного Уряду Українського Народного Союзу, що відбуваються тут в готелю Статтлер, був в цілости заповнений звітами Головного Екзекутивного Комітету, в яких стверджено новий рекордовий розвиток організації в звітовому 1950-ому році. Зі звітів головного предсідника Дмитра Галичина, головн. секретаря Григорія Германа та головн. касієра Романа Слободяна виходить, що в минулому році кількість членства Українського Народного Союзу збільшилася на 5,136 осіб, а майно організації зросло на 753,163.71 долярів. Загальна кількість членів УНСоюзу з кінцем 1950-го року виносила 61,520, а його загальне майно виносило в тому часі 11,920,220.80 долярів. Сьогодні воно вже переходить 12 мільйонів долярів. Порівняльно рік 1950-тий належить до найбільш успішних років в історії розвитку УНСоюзу, хоча це був конвенційний рік, який, звичайно, завжди виказував деяке послаблення в праці на місцях і тим самим загального розвитку організації. Теж в минулому році до УНСоюзу вступило порівняльно найбільше членів з-поміж нової української іміґрації.

СВІТЛА І ТІНІ В РОЗВИТКУ У.Н.С. В РОЦІ 1950

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА ДМИТРА ГАЛИЧИНА

Серію звітів Головного Уряду УНСоюзу на цьому річному засіданні започаткував предсідник Дмитро Галичин, накреслюючи загальний образ розвитку цеї організації в звітовому 1950-ому році та вказуючи на додатні і відємні сторінки і прояви в його праці. Він на початку ствердив, що конвенційні роки 1946 і 1950 були виїмкові між подібними в дотеперішньому розвитку організації, бо так, як колись в конвенційних роках організаційна праця, звичайно, послаблювалася, то в цих двох роках вона не тільки не послабилася, але й добилася майже рекордових успіхів. Як йдеться про звітовий 1950-тий рік, то він під організаційним оглядом був найуспішнішим роком за всі 56 років існування цеї організації. Звітодавець пригадав, що минула конвенція рішила поробити заходи, щоби в часі до чергової конвенції УНСоюз збільшити на 20,000 членів, з-поміж нової іміґрації та на 10,000 членів з-поміж народженої в Америці генерації. В звітовому році частина того завдання була виконана, як зважити, що Союз збільшився на 5,511 нових членів. Всеж таки, це є тільки частинний успіх, бо між новими членами є 90% з-поміж нової іміґрації, тоді як місцева молодь ані в малій частині не виправдала тих надій, що їх на неї поклала остання конвенція і не поповнила Союзових рядів навіть в малому відношенні до конвенційної ухвали. Звітодавець підкреслив, що подана ним кількість нових членів є „чистим приростом" Союзу, тоді як загальна кількість новоприєднаних членів в 1950 році виносила майже вдвоє стільки, бо 9,524. Але з цеї кількости треба було теж покрити втрати, які наступили чи то внаслідок смерти, а головно суспендованих, загальна кількість яких виносила 2,868. Суспендовані члени це

(Закінчення на стор. 4)

ПРОБЛЕМА МОЛОДОЇ ГЕНЕРАЦІЇ В У. Н. СОЮЗІ

ЗВІТ ЗАСТ. ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА, ОСИПА ЛИСОГІРА

Вибраний 22-гою конвенцією новий заступник головного предсідника, Осип Лисогір, здаючи звіт зі своєї діяльности в минулому році, заторкнув цілий ряд важливих проблем, включно зі справою інвестицій Союзового майна. Окрему увагу він приділив пекучій справі членства УНСоюзу з-поміж народженої в цій країні молодої української генерації, до якої й він сам належить. Вправді, в звітовому часі здобуто деяку кількість цеї молоді для Союзу, але ці здобутки аж ніяк не є вистачальні. Звітодавець вважає, що тут мається до діла з людською проблемою, якої не можна розв'язати згідно з будь-якою згори встановленою формулою. Він твердить, що УНСоюз може мати велику притягаючу силу для місцевої молоді, треба тільки здобути до неї доступ та відповідно представити цій молоді багатобічну вартість Союзу, не тільки як запомогово-обезпеченевої організації, але й як високовартісної суспільно-громадської установи. Під цим оглядом звітодавець видвигнув цілий ряд рекомендацій, що мали б стати основою дальшої праці в тому напрямку. Праця заст. гол. предс. О. Лисогіра в минулому році, крім участи в нарадах та в рішеннях Гол. Екзекутивного Комітету, поширювалась головно на місцеву молоду генерацію, з поодинокими групами якої він є не тільки в постійному контакті, але й сам бере найактивнішу участь в їх праці.

ПРАЦЯ В ТЕРЕНІ ВАЖЛИВОЮ ЗАПОРУКОЮ УСПІХУ У. Н. С.

ЗВІТ ЗАСТУПНИЦІ ГОЛ., ПРЕДС., ГЕНОВЕФИ ЗЕПКО-ЖЕРЕБНЯК

Праця в терені, по відділах та окружних організаціях У. Н. Союзу є важливою передумовою загального організаційного успіху — твердила в своєму звіті раніше головна радна, а від останньої конвенції заступниця головного предсідника, Геновефа Зепко-Жеребняк. Крім участи в нарадах Гол. Екзекутивного Комітету, теж вона в своїй праці приділювала головну увагу проблемам молодої американсько-української генерації, до якої вона активно належить. Свою працю вона вела головно в стейті Огайо, в якому живе, репрезентуючи там УНСоюз. Теж вона бачить чимало труднощів в здобуванні до Союзу місцевої молоді, але з практики знає, що ці труднощі можна перемогти відповідним підходом та відповідною активністю. Свою працю вона вела випробуваними методами, від репрезентативних виступів починаючи, а на особистому контакті кінчаючи. Вона твердить, що велику роботу серед місцевої молоді вже пророблено, але ще більша залишається до виконання, що й повинно стати одною з головних цілей УНСоюзу на найближчу мету.

ТРУДНОЩІ Є НА ТЕ, ЩОБ ЇХ ПЕРЕМАГАТИ

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ ГРИГОРІЯ ГЕРМАНА

В звітовому часі Головна Канцелярія УНСоюзу та ціла організаційна праця натрапляла на багато труднощів, але вони й є на те, щоб їх перемагати — твердив колишній заступник головного предсідника, а від останньої конвенції головний секретар УНС, Григорій Герман. Уряд головного секретаря він перебрав 1-го липня 1950 р. і хоча у виконанні своїх обов'язків натрапив на багато нових і складних проблем, проте, при допомозі інших членів Екзекутиви, він швидко з ними познайомився. Початково Головна Канцелярія мала найбільше клопотів з ухваленою 22-гою конвенцією підвишкою передплати на „Свободу" заки загал членства погодився з тою ухвалою. Ці труднощі відчували теж секретарі Відділів, але й вони дали собі з ними раду, за що належиться їм окреме признання.

В дальшому своєму звіті — головний секретар дав основний перегляд руху членів УНСоюзу в звітовому часі в обох департаментах, дорослому і молодечому, як теж в поодиноких клясах обезпечення, приходячи до інтересних конклюзій щодо дальших потреб організаційної праці та напрямних в ній. З його звіту виходить, що на загальний приріст членства УНСоюзу в звітовому часі на 5,511 осіб, з цього на Канаду припадає тільки 150 членів. З кінцем 1950 року найбільшим відділом був 221-ший відділ в Шікаґо, нараховуючи 1.794 членів. Другим з черги був відділ 361-ший в Ню Йорку з 1,792 членами, третім — 204 відділ в Ню Йорку з 1,316 членами і четвертий — 432-ий відділ в Торонто з 1,309 членами.

На закінчення свого звіту — гол. секретар поінформував, що УНСоюз, як і під час останньої світової війни, виплачує обезпеченеві суми за своїх членів, що полягли в Кореї.

РІСТ У. Н. СОЮЗУ В ЧИСЛАХ

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСІЄРА РОМАНА СЛОБОДЯНА

Вичерпуючий звіт з фінансової господарки і фінансового стану УНСоюзу в 1950 році здав головний касієр Роман Слободян. Звіт охоплює фінансові приходи і розходи, інвестиції капіталів, виплати, заробітки, та дає загальний образ фінансового стану організації, майно якої в звітовому часі збільшилося на 753,163.71 долярів і з кінцем 1950-го року виносило 11,920,220.80 долярів, переходячи в перших місяцях цього року суму 12 мільйонів долярів. Звітодавець числами накреслив плястичний образ невпинного фінансового росту організації, збільшення майна якого вже перейшло три четверті мільйона долярів річно. Процентово майно УНСоюзу в звітовому часі збільшилося на 6,75 відсотків. Для загальної характеристики майна УНСоюзу вистачить згадати, що з кінцем звітового року обезпеченеві резерви членів УНСоюзу виносили 2,954,134.41 долярів більше, ніж того вимагають асекураційні закони. Це ставить організацію на одне з перших місць між обезпеченевими товариствами. Окремо треба згадати, що теж відсотки від інвестицій в звітовому часі збільшилися до 3.03%. Здоровий фінансовий стан організації дозволить і в цьому році, з кінцем травня виплатити 90,000 долярів дивіденди членам. Закінчуючи свій звіт, гол. касієр Р. Слободян твердив: „УНСоюз увійшов в 58 рік свого існування з членством (з кінцем лютого 1951) 62,178 та з майном 12,186,201.10 долярів. В минулому році кількість членів організації збільшено на 10%, а майно на 6,75%. Це є позитивна сторінка нашого звіту. Однак, маючи на увазі, що сьогодні наш край, Злучені Держави Америки, є у війні і вже падуть кращі сини нашого народу і нашого членства на полі слави та що можуть прийти теж фінансові потрясення, нам треба бути приготованими на можливі фінансові зміни у виплатах та інвестиціях".

ВОРОГ В КОРЕЇ ВТІКАЄ НА ПІВНІЧ ВІД ПАРАЛЕЛІ

Токіо, 20 березня. Комуно-китайські і північно-корейські червоні армії почали масово переходити 38-му паралелю, стару совєтсько-західно демаркаційну лінію в Кореї, та творити на північ від неї нову фронтову лінію, будуючи укріплення. На південь від паралелі вже тільки менші ворожі відділи намагаються сповільнювати аліянтський похід, що продовжується дуже обережно, завжди підозріваючи можливість засідки або несподіваного ворожого протинаступу. Вчорашнього дня аліянтські війська в п'ятьох пунктах довгого около 100 миль фронту підійшли на віддалення вже тільки 17 миль від паралелі, висилаючи дальше вперед свої патрулі. Зближаючись на безпосереднє віддалення від паралелі, аліянтське командування сильно скріпило безпеку, здержуючи всі вістки про теперішнє розташування своїх військ. Це диктується не тільки стратегічними, але й політичними мотивами, вияснюючи, що підступлення аліянтських військ безпосередньо до паралелі видвигає знову „важливу політичну проблему світового значення". В аліянтській головній квартирі стверджується, що від 72 годин аліянтські війська практично не мають контакту з ворогом і припускається, що вороже командування вже не знає навіть де і в яких місцях находяться головні аліянтські сили, тим більше, що ворог не розпоряджає авіяцією, яка могла б зібрати відповідні відомості. Аліянтська авіяція теж вчора розгортала найбільшу активність, безперервно бомбардуючи та обстрілюючи кулеметним вогнем ворожі військові скупчення на фронті та воєнні об'єкти в запіллі. Ворожі втрати в сухопутній акції попереднього дня подається на 550, що є найнижчі в останніх часах. Сотні інших червоних впали жертвою атак авіяції. Аліянтська розвідка стверджує, що ворог продовжує перекидувати в околиці фронту великі маси нових військових резерв і зброї, з чого висноситься можливість ворожого протинаступу або сконцентрованої оборони в районі 38-мої паралелі.

ФРАНЦУЗИ ЗАПОВІДАЮТЬ НАСТУП В ІНДО-КИТАЮ

Париж, 20. березня. — Після цілого ряду територіяльних втрат в користь комуністичних партизанів в Індокитаю, змобілізованих і вишколених в Китаю та забезпечених совєтською зброєю, французькі власті заповідають в короткому часі генеральний наступ, що мав би остаточно зліквідувати наслані туди комуністичні банди. В тій цілі французький уряд рішив вислати до Індо-Китаю около 15,000 нових метрополітальних військ, що мали б французькому командуванню в тій країні вможливити остаточну розправу з червоними.

ЗНОВУ СТРІЛИ В ІРАНІ

Тегеран, Іран, 20. березня. — Один з фанатичних музулманських студентів, що був схоплений на обмані при іспиті, поранив вчора важко одним стрілом зі заду колишнього міністра освіти, великого приятеля вбитого підступно два тижні тому іранського премієра Размари. Поранений находиться в критичному стані. Поліція веде доходження, щоб встановити, чи вбивник, якого заарештовано, не мав зв'язків з іранською націоналістичною партією, з якої походив вбивник премієра Размари.

КОМУНІСТИ ЗАКЛИКАЮТЬ ІТАЛІЙЦІВ ДО ЗІРВАННЯ ЗІ ЗАХОДОМ

Рим, 20. березня. — Італійські комуністи почали тепер започатковану їхнім лідером, — Пальміром Тольятті, інтензивну акцію для зірвання італійських зв'язків та італійської приязні зі Заходом. Тольятті заявив вчора на одному зібранні в Медіоляні, що комуністична партія в майбутньому — піддержуватиме кожний уряд і всі партії, політика яких буде скерована на „відвернення Італії від участи в новій світовій війні".

ПОЧАВСЯ ТРЕТІЙ ТИЖДЕНЬ БЕЗУСПІШНИХ НАРАД В ПАРИЖІ

Париж, 20. березня. — Заступники міністрів закордонних справ, що відбувають тут конференцію для встановлення порядку нарад для заповідженої зустрічі Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, почали вчора третій тиждень своїх безуспішних досі нарад, хоча початково заповідалося, що вони закінчать конференцію впродовж двох тижнів. Після деяких початкових компромісів, совєтська і західні делеґації обстоюють тепер при своїх пропозиціях і немає виглядів на їхнє узгіднення в найближчому часі. Західні представники, зокрема американський, д-р Філіп Джессуп, заявив вчора совєтському делеґатові А. Громикові, що це властне Совєти порушили Потсдамську угоду, яка тим самим втратила свою практичну вартість, — а якщо йде мова про будьяку ремілітаризацію Німеччини, то досі вона мала місце тільки в совєтській зоні. Громико зі свого боку обвинувачував західних аліянтів, що вони, мовляв, вже „перейшли зі стадії воєнної підготовки до збройної аґресії".

ПОЧАЛАСЯ ПІДГОТОВКА ДОГОВОРУ В СПРАВІ ПЛЯНУ ШУМАНА

Париж, 20. березня. — Представники шістьох европейських країн: Франції, Західної Німеччини, Італії, Бельгії, Голяндії і Люксембурґу, почали тут вчора, після довгих вступних переговорів, практичну підготовку договору для переведення в життя відомого „Пляну Шумана", що передбачує злуку сталевої та вугільної европейської індустрії. Договір мав би бути підписаний на 50 років і до нього в майбутньому зможе приступити кожна країна, за одноцушною згодою ініціятивних партнерів. Здійснення цього пляну з підписанням договору становитиме рішальний етап в европейському не тільки господарському, але й політичному розвитку, бо країни, погоджуючись на цей плян, рівночасно зрікаються деяких своїх суверенних прав, підпорядковуючи свою важку індустрію понаднаціональній „вищій владі".

В СВІТІ

● **Новий генеральний наступ** проти Церкви є предметом нарад представників комуністичних урядів европейських країн, що відбуваються в Карлсбаді в Чехословаччині — повідомляють з поінформованих джерел.

● **Тільки страх перед Заходом** — здержує Москву та її сателітів перед нападом на Юґославію — вважають в юґославських урядових колах.

● **Під час святкування роковин** створення червоної армії в Альбанії місяць тому вибухла підчас паради бомба, від якої мало згинути 11 осіб, а багато було поранених. У висліді в країні проголошено виїмковий стан та переведено масові арешти і розстріли.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДІЛОВІ НАРАДИ

Вибраний Четвертим Конґресом у Вашинґтоні Український Конґресовий Комітет відбув минулої суботи і неділі перші наради свого повного збору, вислухуючи звітів Екзекутиви з дотеперішньої праці та обговорюючи ряд актуальних проблем політичного, організаційного та фінансового порядку. Один з учасників цих нарад, сам з-поміж місцевої американсько-української ґенерації, заявив під кінець, що він пишається своєю приналежністю до народу, який видав і вибрав таких провідників, як він їх бачив і прислухувався їхнім нарадам на цих зборах. Він мав на це оправдану причину.

Наради повного збору УККомітету могли б послужити прикладом діловости і речевости з одного боку, а глибокого відчуття обов'язку і відповідальности, великого політичного вироблення та свідомости учасників нарад з другого. Від початку до кінця, від звітів і привітів починаючи а на дискусії та ухвалах кінчаючи, пробивалась завжди та сама діловість і та сама підпорядкованість всіх інших, менше важливих справ, головним цілям цеї центральної американсько-української репрезентації.

Звіти членів Екзекутиви УККомітету виявили безприкладні в дотеперішній діяльности успіхи як на внутрішньо-українському, так і на зовнішньо-політичному секторах. Завдяки праці УККомітету українська справа з кожним днем здобуває більше приятелів, поступово стає справжнім фактором в американській політиці. В останньому році УККомітет добився чи не найбільшого розголошення української визвольної справи. Все це зроблено неймовірно малими силами і малим коштом. Подібними успіхами УККомітет міг виказатися і у внутрішньо-українській праці. В дискусії над звітами кілька разів підкреслено, що цю роботу можна вважати максимально можливою в обставинах.

Проте, УККомітет далекий від того, щоб „спочити на лаврах''. Навпаки, так в звітах, як і в дискусії виявлено недвозначно, що працю в звітовому часі можна радше вважати підготовкою і базою для дальшої діяльности, напрямні якої виразно означені Четвертим Конґресом.

Голова УККомітету, проф. Добрянський, в своїх „десятьох пунктах'' означив принципи дальшої праці УКК. Вони зводяться до одного: відбудова незалежної Української Держави на руїнах російсько-большевицької імперії, як історична конечність нашої доби. Заступник голови, Д. Галичин, спрецизував точніше шляхи, методи і засоби в змаганні до цеї мети. Дальше об'єднання та повна консолідація американських українців в їхньому УККомітеті, посилення праці на всіх ділянках, здобуття більших фондів, відкриття Бюра УКК у Вашинґтоні, здобування нових американських приятелів, посилена пропаґанда фактів про українські змагання — це цілі на найближчу мету, що мають „проломити леди'' у Вашинґтоні в офіціяльній американській політиці відносно України.

Чималі недомагання стверджено в звітах представників громад. Нема ще належного зрозуміння до праці УККомітету і тим самим до його потреб. Українська громада не додержує кроку, але є можливості поліпшення. Треба „тільки'' праці і щераз праці, праці усіх.

На окрему увагу заслуговує рішуче становище УКК до потреби об'єднання всіх українських сил. УКК сам окремо не протеґує і не піддержує жадної української групи на еміґрації, але використовує всі можливості для добра української справи. Стверджено недвозначно, що на цьому терені найбільшу увагу здобувають факти з активної української боротьби проти большевизму. УККомітет „признає'' всіх, що працюють для визволення України. УНРаду вважає за базу для дальшої консолідації українських сил. В дискусії навіть підношувано голоси, щоби застосувати „санкції'' проти тої групи чи груп, включно з УНРадою і УГВР, з вини якої не дійшло б до повної консолідації.

Характеризуючи коротко відбуті наради, можна твердити, що це були справді ділові наради і на висоті під кожним оглядом. Вони без сумніву будуть важливим етапом в дальшій праці УККомітету та нашої американсько-української громади.

Альпи заборолом проти Сходу

У змаганнях до заключення миру колишніх аліянтів з Австрією велику ролю грає її стратеґічне значення для роз'єднаного тепер Сходу й Заходу. Коли Громико не хоче погодитися на відновлення переговорів про цей мир на нарадах делеґатів Чотирьох Потуг в Парижі, то він добре знає, на що мир потрібний Західним країнам.

Так як тепер справи стоять, Австрія є хвилевим пристановищем різного роду втікачів під-совєтських країн і спостерігавчим пунктом для Заходу. Не даром Америка тримає там свої війська. Коли б там не було американської сили, то зі страху перед Совєтами голодне й стероризоване населення Австрії кинулось би в обійми комуно-большевизму. Міжтим одна й друга австрійські передвиборчі кампанії виказують, що комуністична сила там паде. Це дуже на руку Західним країнам, бо вони знають, що значить настрій населення на випадок війни.

Хоч Австрія мала країна, то вона важна для оборони Заходу тим, що має неботичні гори, славні на цілий світ Альпи, які в першу черґу можуть дати захист людям, які вороже відносяться до комунізму. Це, що рятує Українську Повстанську Армію, тобто гори Карпати, важливе теж і для австрійців та численних втікачів з-поза Залізної Завіси. Консервативні альпейські верховинці дають надію східним сусідам, що вони найдуть там пристановище на випадок потреби. Ця надія підтримує настрій австрійських сусідів-словаків, чехів, мадярів.

Одначе до Альп прив'язані теж стратеґічні пляни ґенерала Двайта Д. Айзенгавера, головного комондувача країн з Північно-Атлантійського Пакту. В Европі поширена думка, що можливе створення мілітарного луку від французької Рівієри через Швайцарію, дальше через Австрію до Юґославії В найгіршому випадку цей лук може стримати комуністів від переходу до Італії, а це в свою черґу забезпечить свободу мореплавства на Середземному морю.

На західному березі ріки Райну ледви можна б втримати якусь силу, щоб могла недопустити комуністів до переходу через Дунай на південнім відтинку. Тому, якщо б комуністи перейшли Дунай, їх стримає оцей стратеґічний лук, опертий на Альпах. Коли на півночі рознесеться вістка, що комуністичні війська не сфорсували альпейського лука, тоді між ними зросте надія на виґру, а з тим і охота до зорганізування свого підпілля в надії, що з-поза Альп прийде їм допомога і рятунок. Зрештою це важливе теж і в часі теперішнього збройного миру і тому альпейський бастіон це наче морська лампада для корабельних розбитків. Це вказує, як мілітарна стратеґія вже підчас миру впливає на зріст моральної сили в цій околиці, у цьому випадку навіть на східні країни.

Інтересним мірилом давнішого настрою населення є думка одного віденського шофера, сказана до англійського відвідувача. Коли англієць запитався, по якому боці він стане на випадок війни, шофер відповів: „По російськім!''.

— „Чому так?'' — питається англієць. „Алеж це зрозуміле'' — вияснює віденець. Зпочатку будуть перемагати комуністи. Щоб рятуватися від них, треба станути по їх боці. А потім, коли прийде до боїв, можна попасти в американський полон...

Настрій серед альпейського населення почав недавно змінятися, коли в Зальцбурґу й Тиролю американські й французькі війська переводили військові маневри. Населення якстій зрозуміло, що цю околицю будуть боронити американці. Росіяни зрозуміли, що Західні держави переміняють Альпи на свій оборонний бастіон і з цим вони рахуються. До зміни такого настрою причинився французький високий комісар в Австрії, Еміль Бетуар, який саме мрів про викликання такого ефекту маневрами. Вепер околичне населення тільки жде якогось знаку від Айзенгавера, щоб впевнитися, що справді існує плян альпейського оборонного луку.

В австрійських колах передискутовують ще питання, чи тільки війна може визволити поневолені народи Сходу. Таку війну кожний привітав би, як війну за визволення. Дехто думає, що можна це осягнути без війни. Прикладом на це служить Чехословаччина, яка в лютім 1948 р. піддалася комуністам головно тому, що в сусідстві були розташовані комуністичні війська. З цієї причини такі мислителі підтримують думку розставлення значних західних армій в наддунайських околицях, хоч би на те, щоб вони були готові захистити волю, як вона появиться. Та такі теоретичні міркування можуть бути добрі у відношенні до інших режимів, а не до совєтсько-комуністичного.

Іван Кедрин.

ДОВІР'Я

Довір'я — це поняття абстрактне, але вирішне у практичних діях людей, урядів, народів. Воно належить до тієї катеґорії почувань, що інколи зроджуються без жадного логічного виправдання, як напр. симпатія, любов чи ненависть. Проте воно закріплюється або завмирає на основі фактів, які виправдують його чи заперечують. Правда, інколи воно зразу ж так глибоко закорінюється, що тримається всупереч фактам. Буває, що людина має довір'я акуратно до такого лікаря, що стоїть своїм знанням і досвідом багато нижче інших: але саме тільки він може тій людині „помогти'' і дійсно помагає, бо така віра в людину має лікувальну силу автосуґестії. Але довір'я оперте на сліпоті доводить, звичайно, до пресумних, інколи трагічних наслідків. Скільки любовних драм було вже на цьому тлі, скільки подруж розбилося через гірко заведене довір'я! Вирішним буває чинник довір'я у бизнесі: коли партнер не має довір'я до партнера, то не поможуть ніякі писані умови й ґарантії, він бизнесу не захоче з ним робити. І навпаки, коли один має довір'я до другого, довірить йому капітал без клаптика паперу й без свідків.

Ми маємо гіркі досвіди з заведеним довір'ям до різних українських партнерів впродовж історії України, від довір'я у чесність татарських союзників за козацьких часів, від Переяславської угоди з Олексієм III. до Варшавської конвенції з Пілсудським включно. Ми були такі наївні, що обдаровували німців довір'ям на кредит без словечка ґарантії з їхнього боку, підштовхувані просто власною безвихідною ситуацією. І сьогодні ми маємо довір'я до світу західної демократії, спіраючись виключно лише на ідеалістичній вірі в їхній політичний розум і їхню вірність тим високим гаслам, що їх самі вони вже стільки разів проголошували. Проголошували і зараз же забували та практикою перекреслювали, чи це були 14 точок Вилсона і Ліґа Націй, чи Атлянтійська Харта і Об'єднані Нації. Ідеалістична віра у політиці нераз показується глупотою, — але який вибір мають українці і що їм залишається, як не ідеалізм та віра в тих, що повинні би бути мудрі і використати свою силу і змогу для заведення у світі правдивого порядку?!

Живемо у часі повному просто шкільних прикладів на заведене довір'я у міжнародніх відносинах. Довір'я Френклина Д. Рузвелта у правду слів, говорених йому його „добрим приятелем, старим Джовом''. защеплене американським масам всією могутньою машиною державної пропаґанди, що її льояльно веде в Америці вся приватна преса й усі радіо-станції, — коштувало вже американському народові біліони долярів, десятки тисяч людських жертв, теж коштувало цілому рядові народів їхню неволю, а всьому світові натугу, яка ось-ось перетвориться у третю світову війну, з небезпекою загину людської цивілізації. Довір'я вирішних чинників американського уряду до давніх привичних теорій про російський нарід, тих теорій, які казали американцям вже у мирі в Портсмуті, Н. Г., рятувати Росію від розввалу після її погрому у війні з Японією, тоді асекуруючись перед Німеччиною — грозить знову повторенням історичних помилок ставкою на „демократичну'' Росію, з котрою, легше ніби то, буде співжити і торгувати, як із цілим рядом маловідомих державних новотворів. Захитати цим довір'ям, переконати американський уряд, що воно оперте на фальшивих засновах, впоїти американській прилюдній опінії, як вирішному чинникові американської політики, довір'я до правди українських тверджень про Росію і червону і білу, — це велетенська місія американських українців, покликаних історією посередників української нації, скованої неволею, та українського Державного Центру, спутаного у свободі рухів скромними своїми можливостями.

Найбільшою тактичною помилкою Совєтів за все їхнє володіння було злегковаження собі можливости психологічної реакції західного світу на їхній ступневий імперіялістичний похід в Европі. Таксамо, як Гітлер перетягнув струну Судетами, заплативши за Мюнхен загиренням свого морального кредиту на Заході, таксамо Совєти перетягнули струну „мирним'' підбоєм ЧСР. Це була та краплина у повній шклянці, яка перелилась через верх: від того часу почався відворот західніх аліянтів від попереднього беззастережного довір'я до союзницьких Совєтів — на позиції повного недовір'я. І коли найближча плянована зустріч у Парижі та всі інші подібні розпучливі спроби рятувати мир засуджені згори на невдачу, то це головно тому, що обидві сторони пройняті почуваннями найглибшого взаємного недовір'я. Яке порозуміння можливе між такими договірними сторонами?!

Маємо безліч прикладів, що значить чинник довір'я також у внутрішніх політичних відносинах народу. Чи був би можливий той страшний розґардіяш серед української політичної еміґрації з рр. 1945—48, який панував перед створенням Національної Ради, коли б атмосфера української еміґрації не була насичена взаємним недовір'ям? Чи були б можливі сецесії і бойкоти Національної Ради, коли б усі українські патріоти мали настільки взаємного довір'я, що не підозрівали б фальшивої гри у розмовах над розв'язанням спірних питань? Чи було б можливе розбиття одного суцільного націоналістичного світу, спершу на два взаємно непримирні табори і потім знову на ще третій, коли б — поруч із різницями ідеологій, що — скажім — приходили внаслідку природної еволюції, — не діяли ті емоціональні, цілком психологічні спонуки, що в їхній основі лежала затрата взаємного довір'я, — коли б бациль недовір'я не затроїв взаємин між учорашніми однодумцями і приятелями?!

Яка чистіша атмосфера була б в українському громадянстві, коли б наші люди мали довір'я у взаємну чесність і взаємну добру волю! І скільки енерґії заощаджено б, коли б ті, які мали довір'я та з якоїсь причини втратили його, направили його новими позитивними доказами!

ПАЛІЇ ВІЙНИ

Верховна Рада СССР на останній сесії прийняла закон, на підставі якого поширювання воєнних настроїв вважатиметься злочином і каратиметься ув'язненням до 25 років. Закон не прецизує поняття „воєнної пропаґанди'', щонайменше такої інтерпретації не передано закордон. Але вже зі самого оформлення того дивоглядного закону можна прийти до деяких конкретних заключень.

Совєтський „закон'' проти „паліїв війни'', як і всі інші совєтські закони та ціла совєтська „конституція'' є повним запереченням того, що в них постановляється. Якже можуть карати за пропаґанду війни ті, що самі не тільки війну пропаґують, але її ведуть? Сьогодні ж уже навіть найбільш задурманеному совєтською пропаґандою видно, що єдиним і справжнім палієм війни в світі є тільки Сталін та його кремлівська кліка.

Н. Й. Таймс, коментуючи цей новий совєтський закон запропонував застосувати його насамперед до трьох головних і найбільших паліїв війни: Сталіна, Поспєльова і Вишинського. При цій нагоді подано тільки кількома словами найголовніші факти, кожний з яких вистачав би на те, щоби цим воєнним паліям виміряти найвищу кару.

Під цим оглядом інтересно буде познайомитись з переданими „Українською Думкою'' в Лондоні деякими фактами про офіціяльних і безкарних совєтських паліїв війни в Україні.

У відгук на доповідь Поспєлова, виголошену в роковини смерти Леніна у Москві з обвинуваченням „англо-американських інтересів'' у „злочинних, доконаних на населення СССР'' совєтська газета, видавана в Києві, надрукувала на цілій сторінці ілюстровану „бесіду'' в допомогу аґітаторові п. з. „Американські імперіялісти — люті вороги народів СССР, всього проґресивного людства''. Бесіду треба трактувати як інструкцію тисячам аґітаторів у цілій країні в передвиборчій кампанії, а тому вона має свою особливу вимову.

Бесіда переконує, що вже в початках революції „імперіялістичні хижаки намагалися розшматувати тіло молодої совєтської республіки, а на чолі цієї хижої зграї стояли американські імперіялісти, які хотіли перетворити нашу батьківщину на колонію Вол-стріту... Особливе місце в плянах американських імперіялістів та їх спільників займала Україна, — кажуть в бесіді. — Вони в Україні мали великі підприємства, за висловом товариша Сталіна, висмоктували соки з українського народу. Їм заманулося загарбати всі багатства країни. Крім того, вони розглядали Україну як пляцдарм проти совєтської Росії. Україна стала ареною іноземної аґресії...'' Щоб здійснити свої пляни, за словами бесіди, американці захотіли „зайняти вакантне місце по німецьких окупантах в Украні''. З цією метою тони „починають' купувати петлюрівців і використовувати їх у боротьбі проти совєтської влади. Ще в грудні 1917 Сталін викрив змову, укладену імперіялістами заходу з петлюрівською Центральною радою... В одному з документів тих часів говориться про обіцянку уряду ЗДА дати Петлюрі броньовики, 20 тис. товарних вагонів, 5 тис. клясових вагонів і т. п., крім того, видати 20 міл. долярів... 1918 р. десанти інтервентів окупували Одесу, а далі Тирасполь, Миколаїв, Херсон, просуваються вглоб країни...''

Вони, ті „інтервенти'', спільно з „петлюрівцями'', за словами аґітки, „несли робітникам і селянам рабство шибениці, голод і злидні. Вдень і вночі вони розстрілювали совєтських людей, катували їх у контррозвідках, топили у морі. В Херсоні живцем спалили сотні мирних жителів...''

Аґітка заявляє: „Український народ свято зберігає пам'ять героїв, які віддали своє життя. Американські імперіялісти несуть відповідальність за всі звірства, які творилися контрреволюцією в нашій країні. Україна обвинувачує!...

Якщо совєтська влада приступає до шопки своїх виборів з таким пропаґандивним баґажем, то це виразний показник, що вона проводить уже дуже заавансовану моральну мобілізацію до війни. Замітно, що партія мобілізує не тільки проти „американських імперіялістів'', але також проти „петлюрівщини'', яка, стільки раз „розгромлювана'' в СССР, буцімто давно перестала жити.

На підставі совєтського „закону'' каратиметься та поведеться новий жахливий терор власне проти тих, що виступатимуть або могли б виступити проти офіціяльних паліїв війни та найбільших воєнних злочинців в Кремлі.

Іван Смолій.

БЛУДНИЙ СИН

(Оповідання).

4)

Він прокинувся легко, ніби ще під ласкавим поглядом дівчини. Важка втома, біль, щеміння зболілого тіла — все десь щезло безслідно, мов би їх не було, і віддих його став легший, хоч частіший. Хвилину він очунювався ніби з приємного сну. У кімнаті світилася свічка.

— Хто її засвітив? — подумав Дзюбина і уважніше повів зором кругом.

У кутку, біля залізної пічки, хтось ворушився, схилившись. Джан! Сердега Джан! Старий Іван Колибар, розтоплює піч — дивився Михайло, радіючи рухом другої людини, опроміненй теплом чиєсь турботливости. Ось коле скіпи з якоїсь піднятої на смітнику дошки, накладає їх обережно на папір, черкає сірник. Спалахнуло полумя. Живе, магічне. Воно жадібно облизує папір, і вже розливається стихією, готово розсадити круглу, залізну пічку. Джан кидає в огонь щораз нові скіпки, видно тільки бік зарослого обличчя, мідніє борода, мідніє край поломаного капелюха і груди наче в мідяному панцирі...

Тепер вугілля. Він навіть вугілля десь роздобув.

Джан накидає його обережно в вогняну стихію, причиняє дверцята, жде. Тихо... Так тихо й мертво стало. Така порожнеча. Чекає... Пічка тихне, не гогоче вже, тліє... Тихо.

Врешті рука Джана знову на дверцятах, відкриває. Мертво. Де було недавно буйне життя, там тепер мертво. Чорний отвір.

— Гад демн! — вирівнюється люто постать Джана. Він безпомічно розглядається по кімнаті, глипає на ліжко і розводить з дива руками.

— Ти дивишся?

Михайлові очі сміються добротливо, а обличчя заросле, змаліле, тільки кости. Але очі ясніють, у них усмішка. У них ще горить життя.

— Майк!

Джан підходить важко до ліжка, не довіряючи своїм очам, придивляється, нахилившись низько над Дзюбиною. Його очі починають ясніти, розпогоджуватися.

— Ой, налякав ти мене, налякав — хитає він головою і скидає поломаний, десь на смітнику піднятий бриль, і розперізує подертий плащ, опоясаний ременем. — Та ти цілий день без пам'яті. А скільки до того часу був! Тільки підходжу та ловлю руку та серце. І б'ється і тихне. Нема. І знову заб'ється. Так ніби ти раз на тому світі вже, раз вертаєшся.

Він помовчав, потім говорив, ніби оправдуючись.

— То я вже до твоїх дітей переказав, що зле з тобою, щоб прийшли зараз. Та ще поблукаю, поблукаю по стрітах та й знову до тебе лізу... Пробував от пічку розтопити, бо холод уже, зима йде. І от погасло знову... О.

Він глянув на темний отвір, потім знову допитливо на Михайла і присів зломано на краю ліжка.

— Ой, Майк, Майк! Не вмирай, голубе! А як уже вмираєш, то нехай я перший! Так мені жаль за тобою, брате, так тужно, що серце тріскає, як подумаю, що сам мав би лишитися на тій чужині. Такі то ми вдалися. То як та деревина, що її на чужому ґрунті посадиш, одна спустить коріння і там, і розцвіте і буйно розростеться, ніби нічого. А друга нидіє, нидіє та завяне, всохне. Та кого ж вже тут маю, як тебе не стане? Та кого ж! Хіба повішуся, як той Яцько з Мшани торік!

Стільки ми разом пережили. Ой, старий, старий! Є що згадувати. Є, брате. Як ми Гамерику брали! Е, ти ще поживеш голубе!

Михайло сміявся тільки тихо та промінно та безмежно втомлено.

— Може би ти що з'їв! — засуєтився Джан. — Та скільки днів ти вже не їси, ге-ге.

Він підняв з підлоги біля себе свою нерозлучну торбу, куди щоднини збірав по смітниках, рештки їжі та різне добро. Там була тільки засохла надглодана хлібина, шматок якогось мясива, чорний, обліплений кришками хліба і всячиною. Він тримав у руці оті рештки в викиненої кимсь на смітник людської їжі і завагався. Їли оте, їли байдужі бродяги, не додивляючись, а то тепер стало й йому ніяково. Він швидко заховав оте добро назад у торбу.

— Я краще збігаю, принесу щось свіже та солодке. Ой, принесу. — Він занишпорив по кишенях своїх лахманів, не виловив там нічого та вже тихше додав — ой, принесу, я вже знаю як.

Він оперезувався швидко та ішов до дверей і чомусь боявся оглянутися, боявся зустрінутися з цим зором, ясним світлим, та вже з печаттю чогось, від чого живій людині стає моторошно й холодно. Його важкі, нерівні кроки долітали ще хвилину в кімнату далеким відгомоном, а потім настала знову тиша.

Але це була тільки коротка хвилина тиші. Дзюбина лежав з широковідкритими очима, він наче ждав, поки оживиться знову довкілля, поки наповниться повітря згуками, криками, поки минуле не вирине знову у всій силі, щоб він пройшов його ще раз, ще раз провірив своє життя...

∴

...То накотився на нього ніби залізний гул. Гамір, метушня.

Погрозливо знімаючись над головами, викидали залізні двигуни потужними порухами гори клунків, куфрів з корабля на поміст... Довгі галі з розпятими залізними ребрами закрили, здавалося, ввесь світ, їм не було кінця. А коли вийшов нарешті з них на світ, розгублено пристанув. Височенні будівлі з гострими шпилями стояли перед ним як недосяжні скелі, заступили небо. У вузьких просмиках поміж ними пливли товпи людей, поштовхуючись, і вели його за собою в невідомі лябіринти. Ясніли величезні скляні вікна з дивними багатствами, відчинялись лискучі брами обобіч, але він не зупинявся, не заходив нікуди, він ішов лякливо з юрбою, все далі. Ноги гнулись з утоми, мерехтіло в очах, а його ході не було кінця. Він зупинився аж тоді, коли дійшов знову до берега. Місто кінчилося ніби, видніли води, по них проїздили кораблі, лодки, навантажені баржі. Ген попереду, за водами, видніло знову якесь місто, високі димарі фабрик.

Дам'ян Горняткевич

МИСТЕЦЬКА КУРАТОРІЯ ПРИ УВАН

Її мета і завдання

Двадцять років минає, як влітку 1930 р. згоріла в Мюнхені Палата Мистецтва, а з нею біля 250 картин німецьких романтиків, між ними образи Рунге, Овербека, Фрідріха й інших. Був це самозрозуміло дуже болючий удар для німців, але вони зуміли бодай частинно надолужити цю втрату: продовж ледви кількох місяців вони видали гарний альбом із репродукціями всіх знищених картин, отже для історії мистецтва зуміли їх врятувати. Цій акції допомогла отся щаслива обставина, що всі твори були заздалегідь перефотографовані, а й самі світлини дбайливо збережені. І коли пригадаємо тепер, скільки безцінних пам'яток нашого українського мистецтва й культури пропало безслідно, тоді стає нам моторошно. Вже в 1918 р. згорів підчас бомбардування Києва величавий будинок проф. М. Грушевського з його збірками мистецтва, а враз із тим майстерня й мешкання проф. Василя Кричевського. Окупація України большевиками принесла нам ще більші втрати: в самому Києві зруйновано кількадесять церков, між іншими такі безцінні скарби нашої архітектури княжої доби, як Дмитрієвський (Михайлівський) собор, а відтак церкви Лаври, не згадуючи вже про величаві храми фундації Мазепи. Церковні скарби Печерської Лаври пограбовано до тла: золоті речі вивезли червоні окупанти й кинули на закордонний ринок, не зважаючи зовсім на їх археологічну, чи мистецьку вартість. Навіть чудові іконостаси впали жертвою безоглядного наїздника з азійською психікою: з прегарної дереворізьби здирано справжню позолоть, а дерево, над якого артистичною обробіткою працювали стільки вправних рук, безпощадно спалювано! Друга світова війна принесла нам дальші важкі втрати, зруйновано Харків, цілі дільниці Києва перестали існувати. Згорів музей Тарновського в Чернігові з безцінними пам'ятками з доби козаччини й творами та рукописами Т. Шевченка. В харківському музеї пропали назавжди образи проф. Бурачка, Ждахи й велика кількість творів Самокиші. І ці самі німці, лише перефарбовані на бронзово, що так дбали за свої культурні пам'ятки, поводилися часто на Україні наскрізь безоглядно з нашими творами мистецтва. Неменше болючі втрати ми потерпіли навіть за кордонами України. Музей Визвольної Боротьби в Празі, що зберігав так дбайливо під опікою проф. Д. Антоновича найцінніші пам'ятки нашого збройного зриву, услужні чехи передали своїм большевицьким господарям, навіть саму бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі не вдалося зберегти перед ненавистю німців, також її пограбовано майже до тла.

Перед приблизно двадцяти роками помер у Парижі дуже талановитий український митець-маляр О. Третяків, залишаючи по собі багату спадщину, але ніхто не знає, в чиїх руках опинилися його праці і взагалі що з ними сталося. Також у Львові пропало біля трьох соток картин Л. Ґеца й сам автор під час другої світової війни безуспішно шукав за ними. При втечі з краю перед червоним наїздником залишала доволі часто найближча родина наших визначних мистців цілі скрині з їхніми творами по дорозі, не маючи змоги вивезти їх у безпечне місце.

Та найбільше наше нещастя лежить у тому, що лише дрібна частина цих пам'яток є перефотографована й опублікована! Як інакше ми виглядали би сьогодні, коли б могли сказати, що маємо докази на існування отсих творів і можемо їх науково опрацювати!

Вже за своїм п'ятирічним побутом на еміграції в Західній Европі ставилися наші мистці куди обережніше й уважливіше до власних праць, чималу їх частину, зокрема ці речі, які переходили в чужі руки вони фотографували, а деяка кількість споміж цих творів була зрепродукована в репрезентативному журналі „Українське Мистецтво'' й альбомі „Українське Малярство'' виданих заходами мистця М. Дмитренка. Також при влаштовуванні кожної більшої виставки на терені Німеччини, українські мистці видавали каталоги зі списком і репродукціями виставлених праць, документуючи таким чином свою культурну місію.

Саме таку акцію хоче розгорнути тепер Українська Вільна Академія Наук на цілому терені свого діяння, а саме З'єдинених Держав Америки. Попри свою наукову й видавничу діяльність, вона покликала до життя Мистецьку Кураторію, якої завданням є охоронювати пам'ятки українського мистецтва й культури, доповнювати відкритий при Академії Музей-Архів оригінальними творами наших мистців, або репродукціями чи світлинами тих картин, допомагати ініціятивою при влаштовуванні виставі і артистичних імпрез, збиранням життєписних матеріялів про діячів нашого мистецтва, а врешті ведення культурної пропаганди в слові і письмі.

Ми хотіли би приєднати до нашої акції всіх українських образотворчих мистців в розгорнені наміченої праці. Її завдання є нашими завданнями, їхні успіхи є нашими успіхами!

Хочемо заохотити не тільки самих мистців, але також усіх свідомих українців, для яких охорона пам'яток нашого мистецтва є дорога, щоби активною участю допомогли нам у нашій роботі. Перш усього залежить нам на реєстрації, забезпеченні (через фотографування) й оцінці всіх творів образотворчого й народного мистецтва України, які існують на терені ЗДА. До наших мистців звертаємося з гарячим закликом фотографувати всі свої праці, зокрема ті, що переходять у чужі руки, а нам доставляти по одній копії з докладним описом твору відносно матеріялу й місця призначення.

Що наша акція не лише доцільна, але вже всамих початках знайшла належне зрозуміння свідчить про це факт, що на перших зборах Мистецької Кураторії приявний голова Літературно-Мистецького Клюбу, відомий наш скульптор Сергій Литвиненко подарував для збірки Кураторії 750 світлин із творів українських мистців, виставлених у Львові в рр. 1943-44, обіцюючи доповнити цю колекцію дальшими фотографіями. За цей дар складаю нашому заслуженому мистцеві в імені Управи Української Вільної Академії Наук сердечну подяку!

Дальше плянуємо щомісячні відкриті конференції Мистецької Кураторії УВАН, на яких будуть виголошені короткі доповіді на теми українського мистецтва з відповідною дискусією.

Українська Вільна Академія Наук диспонує великим депозитом: збіркою картин наших мистців, а також дуже багатою колекцією творів українського народного мистецтва (головно вишивок і писанок). Вже в найближчому часі маємо намір вшанувати таку виставку в Нюарку, від успіху цієї виставки узалежнюємо нашу дальшу акцію в цій справі.

Щиро запрошуємо наших мистців співпрацювати з нами. Матеріяли (картини, світлини або репродукції), як і також життєві записки, а дальше каталоги відбутих виставі, програми, рецензії просимо слати на адресу Музею-Архіву Української Вільної Академії Наук у Ню Йорку, 77 ч. 7-а вулиця Іст, з дописком для Мистецької Кураторії.

Нещодавно помер у Нюарку заслужений священик, о. протопресвитер Д. Лопатинський, щирий опікун мистців. Ще на кілька місяців перед своєю смертю писав лист до фабрики вітражів у Кракові, яка виконувала праці для Волоської церкви у Львові з проханням, щоб прислали йому світлини цих вітражів за проєктами незабутнього проф. П. Холодного. І ця фірма прислала їх летунською поштою. Нехай цей приклад буде для нас усіх заохотою для гідного наслідування.

ПОВІДОМЛЕННЯ КУРАТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ

Кураторія Українського Народного Фонду оцим подає до загального відома, що 28 лютого ц. р. замкнено рахунки Українського Народного Фонду в Америці і тим закінчився перший рік його існування.

Дня 10 березня ц. р. Контрольна Комісія перевела ревізію господарки та у своєму звіті на засіданні Управи Кураторії У. Н. Ф. ствердила, що все діловодство ведене зразково та, що протягом першого року збірки Національного датку до Українського Народного Фонду вплинула загальна сума

$102,574.40

Ця сума у пять разів перевищує висліди збірок попередніх років та яскраво показує, що українське суспільство Америки із зрозумінням та прихильно приняло впроваджену фінансову реформу і довіряє свому проводові, що він використає зібрані датки відповідно до тих потреб, яким має служити Український Народний Фонд.

Вислід збірки подає також надію, що Український Народний Фонд стане поважним чинником в ділі всебічного скріплення й піднесення української спільноти в Америці та у великій справі визволення України.

Кураторія Українського Народного Фонду на цьому місці складає щиру подяку всім платникам Національного Датку і всім жертводавцям, особам, організаціям і установам, що були першими, які в часі народження Фонду причинилися до його розбудови.

Докладні інформації про вислід контролі та про господарку будуть оголошені після Річних Зборів Українського Конґресового Комітету Америки.

Заклик до складання Національного Датку за рік 1951 та присилання пожертв на У. Н. Фонд буде проголошений Українським Конґресовим Комітетом в найближчому часі.

Одночасно Кураторія повідомляє, що підготовляється Звідомлення У. Н. Фонду за перший рік його існування. В ньому будуть наведені всі особи та організації, що зложили Національний Даток за рік 1950, або пожертву. — Хто ще не зложив Національного Датку за рік 1950-ий, а бажає заняти місце серед будівничих У. Н. Фонду у першому році його існування, то нехай пришле свій даток до 15 квітня ц. р.

Ню Йорк 10. березня 1951.

КУРАТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО Н. ФОНДУ

НАД СВІЖОЮ МОГИЛОЮ

З великим сумом довідався я, що надних відійшов від нас навсе один із визначніших наших військовиків і суспільних діячів, а позатим людина високої культури, непересічних духових вартостей та один з тих, що в тихості й направду совісному виповнюванні своїх громадських обов'язків не вміють робити собі широкої реклями й являються героями сірої, повседневної праці для свого суспільства — полковник Олександер Петлюра.

Зі сл. п. полковником Петлюрою я познайомився вже на еміграції в Німеччині, де ми й жили в одному таборі (Кастель а відтак Пфорцгайм), а навіть якийсь час як близькі сусіди в одному блоці. Щодня мали ми десятки нагод зустрічатися не лише в черґах за харчами, чи різного рода реєстрацій, скринінґів і інших терпких овочів ірівської бюрократії, але й у кращій атмосфері суспільної праці, отже на різних сходинах, доповідях і нарадах, де я мав можність ближче пізнати Покійного, Його характер, світогляд та безпосередність і щирість у поведінці. Нас усіх єднала тоді крім спільного, політичного „кредо'' одна судьба українських діпістів та блага репатріяційного натиску.

Для кинення незначного світла на особу Покійного наведу фрагмент одної з наших приватних розмов. Сидячи раз на лавці під розцвилим каштаном на площі Кастельського табору розмовляли ми про „стару войну''. Полковник оповідав про наше політичне життя на східноукраїнських землях до часів революції, про репресії українців зі сторони царської охрани, а в тому й Його родини з огляду на діяльність старшого брата, Симона, пізнішого Головного Отамана УНР, про Визвольні Змагання і примусову перщу еміґрацію. „Пане Полковнику — запитав я — чи деякі з наших східніх братів, що перебували у Львові чи взагалі на західноукраїнських землях, мали право називати себе еміґрантами? Покійний Полковник усміхнувся і сказав: „Абсолютно ні, так само, як не мали б і ви, син Галицької землі, права називати себе тим же еміґрантом, перебуваючи в Києві, Полтаві, Харкові чи Одесі. Ми були еміґрантами у Варшаві, Тарнові і т. д. але не на західноукраїнських землях. Там ми були у себе дома. Це бачите — сказав він дальше — психологічні залишки злочинного краяння наших земель штучними кордонами. Але ми вже з того виростаємо.'' — Полковник перервав, але я відчував, що хід Його думок ще не закінчений. Вкінці Він притишеним голосом додав: „Деякі галичани зле розуміють Головного Отамана, який, хотячи рятувати Українську Державу, серед катастрофальних умовин зробив відоме, тимчасове політичне потягнення відносно західноукраїнських земель. Нам краялося серце, але ми мусіли... Та від тепер ми нерозлучні, Соборність вже є, дасть Бог, прийде й Самостійність''.

Дальші слова Полковника перебив спів наших кастельських пластунів, які переводили вечірню молитву за Україну. Ми слухали мовчки, а по якомусь часі мій Співбесідник відізвався: „Чуєте, наші дівчата й хлопці з одного й другого боку Збруча моляться за Україну, — це справжній символ єдности.''

Покійний потягнув кілька разів люльку й ми потяглися до наших кімнат. Можливо, що я не в стані передати якслід того настрою, який панував в часі нашої незабутньої для мене розмови. Не від речі буде сказати й те, що Покійного дружина — галичанка з дому Вітковицьких. Покійному не довелося діждатися тої хвилі повороту на Рідні Землі, але зате Його син, бравий хлопець і Петлюрівська кров, вернеться напевно до звільненого Золотоверхого та города князя Льва.

Хай цей мій короткий спомин про сл. п. полковника Олександра Петлюру буде квіткою на Його могилу, висловом щирого співчуття для Його найближчої рідні та маленькою цеголкою до піддержання всеукраїнської духової атмосфери Соборности „...від Карпат аж по Кубань Одної Нероздільної''.

Олександер Домбровський

Нові Книжки

ШПИГУНСЬКА ПОВІСТЬ

(Б. Полянич: 0 — 313, Шпигунська повість, Филаделфія, Па, 1950, ст. 180, Обкладинка Святослава Гординського, Видання „Америки''.)

Недавно читачі „Свободи'' мали нагоду читати шпигунську повість Святослава Гординського, а тепер „Америка'' видала другий твір з цього самого жанру, повість Б. Полянича. При лектурі цих творів родяться деякі думки загальнішого значення. Перше: В нашій літературі не було творів призначених для масового читача. Наші всі письменники бажали ввійти до історії літератури і то без огляду на те, який був питомий тягар їхніх творів. Подібно оцінювала літературні твори і наша критика. З такого підходу виникали непорозуміння, а широкі маси наших читачів не мали відповідної лектури і читали „легкі'' літературні твори в мовах польській, російській або німецькій.

Та коли ми зараховуємо сензаційні, кримінальні або шпигунські повісті до „легкої'' літератури — то це не значить, що їх легко писати. Один літературний критик навіть твердив, що ця праця важча, як усяка інша літературна творчість. Може воно й не зовсім правда, але ми подаємо, що до сензаційної, чи шпигунської творчости треба мати окремий дар і не можемо собі подумати, щоб Іван Нечуй-Левицький міг був написати добру шпигунську повість. Та великі повістярі — епіки здобувають тривале місце в літературі, а автори оцієї легкої літератури (маю на думці чужинної літератури!) яснікоть блиском метеорів і нерідно дзвонять мішками золота. З нас мусять автори вдоволятися хіба окрушкою слави.

Та виринає ще й друга проблема, чи взагалі такі твори потрібні і в нашій літературі, бо ж більшість сензаційних повістей деморалізують читачів, ширять розпусту славлять злочинників та крім грання на нервах — не дають нічого доброго читачеві. Та тут може бути тільки одна відповідь: воно залежить від автора, яким буде твір. Честертон ані на крок не відступив у своїх детективних повістях від засад християнської етики і в той спосіб успішно боровся з шкідливими впливами інших сензаційних авторів.

„0 — 313'' Б. Полянича — це вже шостий твір в цьому жанрі, і дві його повісті навіть перекладені на хорватську мову. Автор уміє видумувати такі ситуації, які тримають у напрузі читачеву уяву та змушують з запертим віддихом стежити за долею героїв-шпигунів. А ці шпигуни мають велике завдання — викрасти тайну продукції „променів смерти'', які мав винайти славний італієць — Марконі. В цій акції беруть живу участь і українські герої — і ця обставина ще більше може притягати нашого читача...

Що ж, нехай читає, нехай розмасковується в читанні а тоді напевно простягне руку і по іншу поважнішу книжку. І тут наша відповідь на першу проблему, згадану вгорі.

А тепер про моральну сторінку, що то про неї ми також згадували вище. Знаємо автора, як практикуючого християнина і віримо, що він напевно не мав заміру ширити неморальні думки. Коли дивитися зі становища етики — то треба пам'ятати, що писати отакі шпигунські повісті, це те саме, що ходити по натягненій линві, з якої легко впасти. Автор може і не впав, але поховзнувся кілька разів так, що малощо не втратив рівноваги. А було це тоді, коли писав про вбивства Рени (ст. 108-109), і коли пускав шпильки-дотепи про „соромливість'' жінок (ст. 56) та про подружжя (ст. 57 і 135). Та воно правда, що сьогодні ми так далеко відійшли від засад християнської етики, що не можемо „дотепкувати''... без натяку на гріх. Чи це вина автора?

Рецензент цієї повісти в журналі „Київ'', пан Б. Р., згадував у своїй оцінці і про деякі мовні прогріхи, наводячи кілька „галицизмів'' у мові автора повісти. Та такі мовні завваги рецензентів — це навіть не гірчиця після солодкого, бо яка ж користь із них. Книжка видрукувана і читач читає її, та не буде справлювати мови. Гадаю, що краще було б ввести такий звичай: Нехай рукопис читає, або навіть читають, мовознавці і справляють мову, а тоді аж друкувати твір. Такий звичай був уже на рідних землях і його треба б відновити й тут. Але поправляти так, щоб не затрачувалися мовні прикмети окремих авторів, бо інакше буде зубожіння нашої літературної мови, не буде мови окремих авторів, тільки одна мова мовного редактора.

Л. Луців

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ЩО ПИСАЛА „СВОБОДА'' 50 РОКІВ ТОМУ?

В місяці лютому 1901 р.

УКРАЇНСЬКО - ПОЛЬСЬКО - ЛИТОВСЬКИЙ З'ЇЗД

Такий з'їзд відбувся в Питсбурґу 12 лютого. Явилися представники трьох народностей, а саме: українців, поляків і литовців. Українців заступав о. М. Стефанович, місцевий парох. Інші народности мали більше представників. З'їзд зробив початок до великого діла, а саме до визволення поневолених народів з ярма гнобителів. Ухвалено видавати місячник „Фрідом'' в англійській мові спільними силами литовських, польських і українських організацій і видавництв. Завданням цього місячника буде боронити інтереси угнетених народів в Німеччині, Росії й Австрії. На утримання будуть складати поляки 30 дол., литовці 25, а українці 20. До редагування місячника вибрано шість людей, по два з кожної народности, а саме ввійшли: Ф. Яблоньскі, кс. Гуржиньскі, д-р Шлюпас, о. Суткайтів, Іван Ардан і о. Антін Бончевський.

7 березня 1901 р.

РЕЗОЛЮЦІЇ НА З'ЇЗДІ В ПИТСБУРҐУ

„Ми делегати, зібрані на першім з'їзді представників організацій і часописів польських, литовських і українських в Америці дня 12 й 13 лютого в Питсбурґу, в Пенсилвенії, ухвалюємо одноголосно: 1. Признаємо потребу лучности народів польського, литовського й українського на засаді: рівні з рівними, вільні з вільними під кожним оглядом, щоб на цій підставі спільними силами працювати для спільних і дорогих нам цілей; 2. щоб це осягнути, мусимо признати національну самостійність тих трьох народів і їх відрубний розвиток; 3. запрошуємо інші поневолені народи до співпраці над знесенням гніту у трьох заборчих монархіях; 4. висловлюємо бажання, щоб ті три народи, що мають спільну ціль, ішли до неї в згоді, єдности й братерстві, а в ріднім краю, щоб один одному не ставив жадної перешкоди в його природних границях; 5. ідеалом нашим є людові республіки: Польщі, Литви й України („Руси''), оперті на засадах федераційних; 6. для осягнення повищих цілей, як один зі засобів, з'їзд ухвалює видавати місячник в англійській мові для оборони спільних інтересів.'' — о. М. Стефанович, д-р Й. Шлюпас, Ф. Г. Яблоньскі.

ПОМЕР М. КЕКАЛО

В п'ятницю, 16-го березня помер тут від недуги серця інж. Микита Кекало, визначний церковний, політичний і культурний діяч, полум'яний український патріот і довголітній соловецький в'язень. Прибувши перед роком до Ню Йорку, Покійний, не дивлячись на знищене каторгою, слабке здоров'я з великою енергією включився в громадське й культурно-наукове життя Метрополії. В самому розгарі праці скосила його передчасна смерть. *Похорони бл. п. М. Кекала відбулися в понеділок, 19 березня, з похоронного заведення П. Яреми.* В церкві св. Володимира, при 14-ій вулиці, була відслужена, при участи Рідні, знайомих та представників організацій заупокійне Богослуження.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

НАРАДА ДИРЕКТОРІВ МТС

Кілька днів після зібрання партійних верховодів у Києві — вприсутності та під наглядом партійної верхівки відбулася т. зв. республіканська нарада директорів МТС. Міністр сільського господарства Кальченко наказав директорам МТС затямити собі на цілий рік, що найважніше їх завдання — „економити витрачання державних коштів і матеріяльних ресурсів, знизити собівартість тракторних робіт, суворо притримуватися штатної і кошторисної дисципліни''.

„ВЕЛИКЕ ДОРУЧЕННЯ''

В Вінницькому обласному театрі перший раз поставлено п'єсу про колгоспне село М. Зарубного „Велике доручення''

Глядачі „тепло зустріли нову п'єсу'', яка відображає соцзмагання між колгоспними бриґадами. („У. Д.'')

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕМБРИДЖ, Па.

На працю УККомітету

Українська православна парафія св. Володимира Великого в Ембридж не залишилася позаду українських громад в Питсбурґщині щодо жертвенности на народні цілі. При парафії існує Комітет для збірки пожертв до Українського Національного Фонду. В склад цього Комітету входять: Михайло Шибінський, предс.; І. Гарбінський, фін. секр.; І. Мельник, касієр; Захарій Коваль, рек. секр. На зазив о. Григорія Хомицького, місц. пароха, більшість громадян зложили свої пожертви на руки фінансового секретаря, а крім того члени пішли по домах і, завдяки їхнім трудам, зібрано на Український Народний Фонд $351.25, які вислано до Українського Конґресового Комітету в Ню Йорку.

Пожертви зложили: М. Шибінський $50. По $10: о. Г. Хомицький, о. А. Двораківський, П. Карачок, З. Коваль, Т. Гебет, І. Бірців, М. Белей, М. Жук, Л. Глушко, Ф. Зелінський, М. Халупяк, І. Мельник, М. Дзерен, М. Лисейко, М. Ощипок, В. Белей, Я. Лисяк $6; по $5: І. Бобак, Т. Олійник, І. Болошин, Д. Андрусишин, І. Гарбінський, К. Хапуляк, М. Кардаш, З. Хапуляк, С. Іваницький, І. Єгора, Семен Дністрян, М. Ярош, Д. Герега, Т. Грицик, Петро Андрусишин; по $3: А. Шафран, Л. Зазвірський; по $2: М. Іваницький, М. Войтович, Марія Чекановська, Д. Столяр, М. Затхей, І. Кореновський, С. Фінч, М. Мідяновська, Т. Орловський, М. Максюк, А. Вартко, А. Гадомська, К. Мазур; по $1: Й. Гнатів, П. Кібаш, М. Пітула, А. Кметик, І. Папінчак, П. Кейзел, І. Хома, А. Jебет, Т. Білинський, С. Федицький, П. Баталик, Г. Лазар, В. Маєвський і решта дрібними.

Михайло Шибінський

ОБУРН, Н. П.

„Вечір на Україні"

Дня 25 лютого відбулася тут імпреза п. з. „Вечір на Україні". Імпрезу вивів хор при укр. катол. церкві св. Петра і Павла за ініціятивою і під проводом д-ра Євгена Цегельського.

Американські часописи „Сиракюз Гералд Джорнал" і „Ди Сітізен Едвертайзер" помістили три світлини наших хористів у народніх строях із відповідними поясненнями та статтею.

Вечір почався скечом п. з. „Модерний Запорожець за Дунаєм" у виконанні Тані Кулагіни і Олекси Пошивайла. Танок „Чумак" відтанцював Ярослав Сокерник. Соля і дует із „Запорожця за Дунаєм" відспівали Марія Оришко та Михайло Косяк; група хлопців під проводом Миколи Білика затанцювала „Аркана"; вкінці цілий хоровий ансамбль відтворив „Українське весілля" з його прегарними звичаями та піснями.

Фортепіяновий супровід спочивав у руках п. Люби Цегельської.

Імпреза пройшла з повним моральним і матеріяльним успіхом. Дохід призначено на будову нової школи при церкві св. Петра і Павла в Обурн.

● Західні економісти приготовили подрібний звіт про стан югославського господарства та про потреби допомоги для нього. Звіт буде переданий під розгляд американським властям.

СВІТЛА І ТІНІ В РОЗВИТКУ У.Н.С.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА ДМИТРА ГАЛИЧИНА

(Закінчення зі сторони 1-шої)

одна з найбільших тіней У. Н. Союзу в звітовому часі. В звітовому році збільшилась теж на повних 13 відсотків смертність між членством УНСоюзу.

В дальшому звітодавець з'ясував практичні користі для членства УНС з введених на минулій конвенції нових родів обезпечення та збільшення сум обезпечення, та збільшення віку для обезпечення, що має головно велике значення і вартість для нових іміґрантів; поінформував, що досі ще не можна було виконати рішення конвенції щодо Захисту-Сиротинця УНСоюзу бо не пощастило підшукати відповідного приміщення, та зупинився довше над справою інвестицій Союзового майна, з'ясовуючи труднощі в цих справах та стверджуючи, що УНСоюз в звітовому, як і в попередніх роках інвестував свої фонди головно в бондах, завжди керуючись тою самою засадою та купуючи бонди тільки високої вартости.

Окрему увагу звітодавець приділив культурній діяльності УНСоюзу, покликуючись на постанову конвенції, що одним з головних завдань УНСоюзу повинно бути поширювання правди про Україну, український нарід та його досягнення і змагання до волі. Характеризуючи коротко обставини, які заіснували після конвенції, зокрема війну в Кореї, головний тягар якої двигає наша країна, звітодавець ствердив, що і в звітовому році УНСоюз дав вже свій традиційний вклад в поширення української правди в Америці, як в один з головних факторів перемоги демократій над російсько-комуністичною тиранією та агресією. Цим вкладом є приготована і видана старанням і коштом УНСоюзу книжка в англійській мові, цим разом Кларенса А. Маннінґа „Україна ХХ. сторіччя".

В свій звіт предс. Д. Галичин включив теж коротке фінансове звідомлення керованої ним Адміністрації „Свободи". З цього звіту виходить, що в звітовому 1950 році „Свобода" мала загальних приходів на $131,580.47, розходи в $129,481.87, так, що на цей рік перенесено $2,098.60.

Ствердивши, що члени У. Н. Союзу в звітовому часі продовжували свою прикладну допомогу і піддержку урядові нашої країни, головно в його заходах для скріплення оборони та відвернення большевицької загрози, вони вже і в найновіших часах дали доказ, що в обороні своєї країни та її вольностей вони готові пожертвувати всім, включно з життям. Згідно з одержаними інформаціями, двох молодих членів УНСоюзу, один тут народжений і один новий іміґрант, поляглии смертю відважних в боротьбі проти червоного агресора на полях далекої Кореї, вписуючи свою українською кров'ю нову сторінку слави на зоряному американському прапорі. Рівночасно з цим, члени УНСоюзу давали теж приклад допомогу визвольним змаганням України та брали активну участь в розбудові всіх ділянок нашого громадського життя.

Свій звіт гол. предс. Д. Галичин закінчив: „Теперішні критичні часи, які переживає американський нарід, а тим самим і ми, американські українці, вимагають від нас великих зусиль, напруження всіх наших сил. Тепер немає місця в громадському житті на інертні, непродуктивні клітини. Тому так дуже важливим є, щоби Союзові відділи були цими живими, активними клітинами, в яких пульсувало б не тільки союзово-організаційне, але теж загально-громадське життя, щоб кожний відділ зростав не тільки в членах, але теж посилив свою працю для добра нашої американської країни та для добра тої країни, з якої ми вийшли і яка сьогодні в неволі найбільшого ворога людства — червоної Москви. Країна, що так важко поневолена і не знає щастя волі і свободи — це Україна. Допомагаючи їй визволитись з-під московського ворога людства, допомагаючи їй статі вільною і незалежною державою, ми, згідно з твердженням Герольда Стассена, доконаємо великого діла, бо причинимося до здобуття і закріплення світового миру, який може наступити тільки тоді, коли на руїнах московсько-большевицької імперії повстануть справді вільні, суверенні і демократичні держави поневолених тепер Москвою народів, зокрема України, та коли ці народи стануть суверенними господарями своєї землі".

ДОБРА ВІСТКА ДЛЯ МУЖЧИН

ДОБРІ ВІСТІ ПРО АСТМУ

КОМІСІЯ О.Н. УХВАЛИЛА ПЕРЕВЕСТИ СЛІДСТВО НАД НЕВІЛЬНИЧОЮ ПРАЦЕЮ

Саняго, Чілє, 19 березня. — Слідство на цілому світі про використування людей до невільничої праці одобрила Економічна й Суспільна Комісія Об'єднаних Націй, не зважаючи на останню завзяту опозицію Совєтського Союзу. За переведення слідства голосувало 13 делегатів, а проти були тільки Росія, Чехословаччина й Польща. Після того комісія відкинула теж 13 голосами проти 3 резолюцію, яка домагалася суцільної студії робітничих відносин, зі спеціяльним натиском на безробітних і робітників у колоніях і з пропозицією, щоб таку провірку перевели 125 представників робітничих юнійі.

Студії над примусовою працею переводила комісія від 1949 р. Резолюцію в цій справі зголосили Злучені Держави й Англія на зібранні комісії в Женеві останнього літа. Делеґація Злучених Держав висловила своє вдоволення з голосування на теперішнім зібранні в Сантяґо, коли навіть непевні досі держави, а саме Канада й Пакистан, віддали свій голос за резолюцію Західних держав.

„ДЕЙЛІ ВОРКЕР" ЗАГРОЖЕНИЙ ЯК ЩОДЕННИК

Ню Йорк. — Комуністичний орган, щоденник „Дейлі Воркер", оприлюднив у редакційній статті на першій сторінці, що його дефіцити зростають з дня на день і загрожують банкротством та повним упадком газети. Річні втрати, як сказано в редакційній статті, дійшли до $200,000. Це сталося внаслідок упадку числа читачів і „переслідування фірм, що оголошуються в газеті", як сказано в статті. Редакція відзивається до своїх приятелів і читачів, щоб вони складали по $5 на покриття недобору. Як цього не буде, тоді „ми стоїмо перед небезпекою заглушення нашого голосу за мирну й щасливу Америку".

ЕСПАНІЯ ПРОПОНУЄ АРМІЮ, ЯКЩО ПРИЙДЕ ЗБРОЯ

Вашингтон, 18 березня. — Відповідальні урядовці виявляють, що еспанське міністерство закордонних справ заоферувало американському амбасадорові Стантонові Ґріффісові, негайно після його приїзду до Мадриду, що Еспанія вишле військо для оборони Західної Европи, якщо Америка вишле зброю для таких вояків. Амбасадор Ґріффіс пробував вичути наставлення в цій справі генераліссимуса Франціска Франка негайно після свого приїзду до Еспанії біжучого місяця.

Еспанське міністерство мало подати такі умови: 1. Серед теперішнього положення Еспанія не може вислати військ поза Піренейські гори для оборони Західної Европи, бо еспанська армія не має потрібного модерного устаткування. 2. Якщо Америка вишле військовий статок, тоді Еспанія радо причиниться до оборони Західної Европи навіть висиланням війська поза Піренеї. Одначе поінформовані урядовці твердять, що ці справи є щойно в стадії пробних переговорів і тому не можна ще оголосити з них урядового комуні-

ЕСПАНІЯ ДІСТАЄ ДАЛЬШИХ $5,000,000 ПОЗИЧКИ

Вашингтон. — Злучені Держави признали Еспанії дальших $5,000,000 позички. Ці гроші підуть на закупно пшениці з уваги на недостачу збіжжя внаслідок недороду підчас минулорічних жнив. Фонди будуть виплачені через Експортово-Імпортовий Банк з Адміністрації Економічної Кооперації, тобто з Пляну Маршала. Попередньо виплачено з цієї адміністрації $12,000,000, тепер $5,000,000, а всіх фондів ухвалив Конґрес у висоті $62,500,000 для уряду генерала Франка.

СЛАБА РОСІЙСЬКА ОБОРОНА НА ПІВНІЧНІМ БІГУНІ

Вашингтон. — Полк. Бент Балчен, літун і знавець околиці північного бігуна, заявив, що американські бомбардувальники, які мали б летіти проти російських промислових осередків в Росії, ледве, чи натрапили б на поважний совєтський спротив в тих околицях, за виїмком частин, положених на крайнім півдні. На скільки він знає, Росія не пробувала побудувати належної оборони на найдальшій півночі. Балчен говорив це по телевізії, потверджуючи свою лекцію картинами.

НЕВІЛЬНИЧІ СОВЄТСЬКІ ТАБОРИ В УКРАЇНІ

Сантяґо, Чілє. — Між документами, які предложила пана Тоні Сендер іменем Міжнародньої Конфедерації Вільних Робітничих Юній для доказу існування примусової праці в Совєтах після промови американського делегата Волтера Кочніґа в Суспільно-Економічній Комісії Об'єднаних Націй, находяться такі: 36 посвідок з різних невільничих таборів. Посвідки виявляють, що такі то й такі особи-поляки дістали амнестію і тому їх звільнено. Посвідки походять з таборів в таких околицях, як Україна, Сибір, Урал, Далека Північ, Центральна Азія й ін. Є ще листи з 1942 р. від совєтського міністерства закордонних справ до польської амбасади в Куйбишеві, де хвилево перебував польський уряд, а в тих листах подане розміщення невільних робітничих таборів.

● Появилася книжка про П'ятеринта Діоннів. Її продаж стримали в Канаді з причини застереження — „капірайт" — накладні Доблдей.

● Західно-німецький президент Гойс проголосив призначення д-ра Аденауера міністром закордонних справ республіки.

● Вже появилася книжка, Нейтана Лейтеса, „Операційний Кодекс Політбюра". У ній обговорюється питання „Яке буде наступне потягнення Росії?"

● Іранський шах почав парцелювати свої величезні земельні посілості, щоб в той спосіб поліпшити положення зубожілих малоземельних селян.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 17. березня 1951 р. по короткій тяжкій недузі померла

ВАРВАРА ХАЛУС
з роду БУКАЙ

членкиця Бр. св. Володимира, від. 173 У. Н. Союзу в Вілмінґтон, Дел.

Покійна родилася в селі Стиберівка, пов. Броди, Зах. Україна. Прожило 56 років. Оставила в великім смутку мужа Миколу, 2 сини: Михайла („неві чіф петти офіцер), і Івана (неві офіцер Air Force pilot), 3 дочки: Анна Ліцка, Кей Бенет і Нанца Гунґате та 6 внуків. Всі діти є членами У. Н. Союзу.

Похорон відбувся у вівторок, 20. березня з дому жалоби, 1409 March Road до гр.-катол. церкви св. О. Николая, а відтак на катедральний католицький цвинтар — В. Їй П.!

С. Фіґун, секр.

Дня 9. березня 1951 року по короткій та тяжкій недузі померла членкиця Укр. Зап. Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу в Ню Йорку,

ЕВА КОБЗАР.

Покійна родилась 1896 року в селі Трудовач, пов. Золочів, Західна Україна. Була патріотичної вдачі, широю працівницею в загальних українських справах та одна з тих, що в збірках пожертв на народні і добродійні цілі посвячувала ввесь свій вільний час. Покійна полишила в смутку дочку Марію подружену Балаш, зятя Йосифа, внуків Кароліну і Андрія, сестру Анастазію Ковальську і брата Григорія Кіт.

Похорон відбувся 13. березня при численній участи членства Укр. Зап. Тов. Дністер, Жіночої Помочі, Жіночого У. Д. Клюбу і Обєднаного Комітету міста Ню Йорк. — В. Їй П.!

Петро Кучма.

ТАРЗАН, ч. 2554. Готовий до бою.

Коли Диян відвернувся, щоб поновити напад, якась списа перелетіла попри Тарзанові плечі...

...і вбивлася в грудь птиці.

Тоді Тарзан побачив людину, яка кинула спису. Це був поставний войовник...

...і такий гарний оказ людини, як можна собі уявити.

„Я Тар-Ґаш зі саґотів! Я вбиваю!" Захарчав Тар-Ґаш.

„А я Тор з Зорану!" відповів чужинець. „Я жду нападу!".